

UVODNIK

U Svesci 3 Volumen 24 Godište 2022 naučnog časopisa *Ekonomski horizonti* publikovana su četiri izvorna naučna i dva pregledna članka, Prikaz međunarodne naučne konferencije, Predmeti indeks članaka i Pregled autora i naslova svih priloga publikovanih u Časopisu, u 2022.

Na osnovu istraživanja efekata stranih direktnih investicija i izvoznih aktivnosti, u trinaest država novih članica Evropske unije u periodu 2005-2020, koautori *Vlatka Bilas* i *Sanja Franc*, primenom modela panel kointegracije, ispituju, uz naglasak na strane direktne investicije, njihov doprinos ostvarivanju ekonomskog rasta. Uprkos utvrđenoj kointegraciji između stranih direktnih investicija, izvoznih aktivnosti i ekonomskog rasta, koautori zaključuju da su rezultati heterogeni. Ukazuje se na to da se mogu izvesti samo nejasni zaključci o efektu stranih direktnih investicija i izvoznih aktivnosti na stvarni rast bruto domaćeg proizvoda, odnosno, da pozitivni efekti stranih direktnih investicija i izvoznih aktivnosti nisu ni automatski ni jednaki u svim zemljama, već da isti zavise od mnogih faktora i uslova.

Analizom kretanja realnog izvoza robe i usluga nekoliko perifernih članica evrozone, autor *Radovan Kovačević* nastoji da, primenom panel analize, pruži robustne ocene dugoročne veze između realnog izvoza ovih zemalja i izabраниh objašnjavajućih varijabli. Zajednička karakteristika perifernih članica je niža produktivnost i konkurentnost njihove privrede u poređenju sa jezgrom evrozone, što

uzrokuje asimetrične efekte eksternih šokova između ove dve grupe zemalja, zbog čega teret prilagođavanja pada na zemlje sa deficitom tekućeg računa. Na bazi empirijskog istraživanja, proverava se na koji način, u uslovima eksternih šokova, koji se odražavaju na njihovu konkurentnost, periferne članice evrozone rešavaju problem spoljne neravnoteže. Naglašava se da, u uslovima kada su se sve članice evrozone odrekle deviznog kursa kao instrumenta ekonomske politike, apresijacija realnog efektivnog deviznog kursa perifernih članica deluje destimulativno na njihov izvoz.

Polazeći od stava da je, zbog preteranog oslanjanja na sirovu naftu i lošeg upravljanja resursima, privreda Nigerije izložena udaru makroekonomskih šokova, koautori *Joshua Adeyemi Afolabi*, *Blessing Ufuoma Olanrewaju* i *Wasiu Adekunle* ukazuju na to da privredni sektori ove zemlje imaju ograničene kapacitete otpornosti na makroekonomske šokove. Koristeći vektorski autoregresioni model i vektorski model sa korekcijom ravnotežne greške, koautori ukazuju na to da su, usled osetljivosti navedenih sektora na makroekonomske šokove, uslužni i poljoprivredni sektor osetljivi i na fiskalne šokove, kao i da je industrijski sektor osetljiv na šokove kamatnih stopa. Na osnovu istraživanja, zaključak je da je potrebno razvijati strategije koje će podsticati sektorsku produktivnost i koje će objediniti fiskalnu i monetarnu politiku, kako bi se ublažili efekti makroekonomskih šokova.

Na osnovu istraživanja sistema oporezivanja dobiti preduzeća, koji utiče i na njihovo poslovanje, koautori *Jadranka Đurović Todorović*, *Marina Đorđević* i *Milica Ristić Cakić* ističu da negativni efekti ovog sistema mogu biti znatno veći na makroekonomskom nivou.

* Korespondencija: V. Leković, Ekonomski fakultet Univerziteta u Kragujevcu, Liceja Kneževine Srbije 3, 34000 Kragujevac, Republika Srbija; e-mail: lekovic@kg.ac.rs

S obzirom na diskrepancu u definisanju poreskog obveznika poreza na dobit preduzeća i slabog interesovanja da se ispituju ekonomski efekti ovih diskrepanci, predmet istraživanja u radu je poreski obveznik kao subjekt ove vrste poreza, sa ciljem da se ukaže na značaj ekonomskih efekata ovog poreskog elementa i pruže predlozi za njegovu reformu. Rezultati istraživanja su potvrdili polazni stav koautora da različiti oblici organizovanja privrednih subjekata podnose različite terete plaćanja poreza na dobit preduzeća, što utiče i na visinu poreskih prihoda koji bi mogli biti naplaćeni.

Na osnovu istraživanja efekata mera za suzbijanje inflacije na stopu rasta bruto domaćeg proizvoda (BDP), na primeru Republike Srbije, Turske, Albanije i Rumunije, koautori *Suzana Stevanović, Ivan Milenković* i *Sladana Paunović* pokazuju da se u slučaju Republike Srbije, Turske i Albanije ne može odbaciti pozitivan uticaj volatilnosti inflacije na volatilnost stope rasta BDP-a, dok u slučaju Rumunije volatilnost inflacije ima negativan uticaj na volatilnost stope rasta BDP-a. Na osnovu navedenog, koautori zaključuju da su efekti monetarnih mera za suzbijanje inflacije različiti u analiziranim zemljama, kao i da je za uspešnost monetarnog režima neophodno da budu ispunjeni svi preduslovi njegove primene.

Shodno značaju primene *web* sajtova u komercijalne svrhe, kao i činjenici da sve veći broj potrošača, umesto odlaska u prodajne objekte, svoje stavove o organskoj hrani formira na osnovu informacija koje se plasiraju

elektronskim putem, koautori *Milan Kocić, Srđan Šapić* i *Katarina Sofronijević* istražuju implikacije kvaliteta *web* sajta za kognitivne i afektivne stavove potrošača prema organskoj hrani. Rezultati istraživanja ukazuju na to da je u sektoru organske hrane značajno imati lako upotrebljiv i vizuelno dopadljiv sajt, koji sadrži kvalitetne i ažurirane informacije. Shodno tome, testiranjem postavljenih hipoteza, koautori zaključuju da kvalitet sajta, u pogledu upotrebljivosti, dizajna i kvaliteta informacija, pozitivno utiče na kognitivne i afektivne stavove potrošača prema proizvodima organskog porekla.

Ova Sveska Časopisa sadrži Prikaz *Katarine Borisavljević* međunarodne naučne konferencije *Contemporary Issues in Economics, Business and Management - EBM 2022*, koja je, u organizaciji Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Kragujevcu, održana 4. novembra 2022, u Kragujevcu.

U ime Uredništva Časopisa i u svoje ime zahvaljujem se, pre svega, autorima priloga koji su objavljeni u ovoj Svesci Časopisa. Istovremeno, posebnu zahvalnost dugujemo recenzentima koji su, svojim konstruktivnim i kritičkim komentarima i sugestijama autorima podnetih priloga, doprineli podizanju nivoa kvaliteta publikovanih članaka.

Sveska 3 Godište 2022 sadrži sveobuhvatan Predmetni indeks naučnih članaka publikovanih u Časopisu, u 2022, kao i Pregled autora i naslova svih priloga objavljenih u Ekonomskim horizontima, u 2022.

Glavni i odgovorni urednik
Vlastimir Leković

Vlastimir Leković je redovni profesor Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Kragujevcu, u penziji. Doktorirao je na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Kragujevcu, iz naučne oblasti opšta ekonomija i privredni razvoj. Ključne oblasti njegovog naučnoistraživačkog interesovanja su ekonomski sistem, ekonomska politika i institucionalna ekonomija.